

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 401/ 2014

ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Δ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Συνεδρίαση της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2014

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Στέφανος Δέτσης, Βασιλική Δούσκα, Ιωάννης – Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Νίκη Μαριόλη, Δήμητρα Κεφάλα, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Αθηνά Αλεφάντη και Παναγιώτης Παππάς, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Πάρεδρος του Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο)

Ερώτημα: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 60769 Φ109.1/10.11.2014 έγγραφο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη/ Αρχηγείου Πυροσβεστικού Σώματος/ Νομικής Υπηρεσίας.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται αν, δεδομένου ότι στις διατάξεις που αφορούν στα ωφελήματα του επιπλέον του οριζόμενου από τη νομοθεσία χρόνου απασχόλησης των Πυροσβεστών Πενταετούς Υποχρέωσης,

προβλέπεται τόσο ανάλογος χρόνος ανάπαυσης, όσο και χρηματική αποζημίωση υπερωριακής απασχόλησης, υπάρχει δυνατότητα χορήγησης, σωρευτικά, των δύο αντισταθμιστικών ωφελημάτων για τον αυτό χρόνο εργασίας του ανωτέρω προσωπικού.

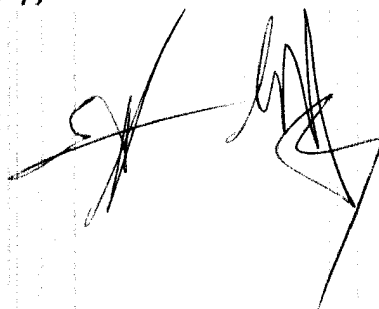
Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ως ακολούθως :

I. ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

A. Στην περίπτωση β' της παρ. 9 του άρθρου 15 του ν. 3938/2011 (Α' 63), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 3 του άρθρου 98 του ν. 4249/2014 (Α' 73) ορίζεται ότι: «β.Ειδικά για την αντιμετώπιση έκτακτων και εξαιρετικών επιχειρησιακών αναγκών του Πυροσβεστικού Σώματος εφαρμόζονται ανάλογα και για τους Πυροσβέστες Πενταετούς Υποχρέωσης οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 15, των παρ. 4 και 5 του άρθρου 23, καθώς και των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 24 του π.δ. 210/1992 (Α' 99). Για τον επιπλέον του προβλεπόμενου χρόνου απασχόλησης που αντιστοιχεί στην αντιμετώπιση των παραπάνω καταστάσεων χορηγείται στους Πυροσβέστες Πενταετούς Υποχρέωσης ανάλογος χρόνος ανάπαυσης».

B. Στο π.δ. 210/1992 «Κωδικοποίηση διατάξεων Προεδρικών Διαταγμάτων του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πυροσβεστικού Σώματος» (Α' 99) ορίζονται, μεταξύ άλλων ,τα εξής:

1. Στην παρ. 3 του άρθρου 15 «*Σε περίπτωση μεγάλης πυρκαγιάς ή θεομηνίας ή άλλου σοβαρού συμβάντος στα όρια της Περιφερειακής Διοίκησης, (ο Διοικητής Περιφερειακής Διοίκησης) μεταβαίνει επιτόπου και αναλαμβάνει προσωπικά τη διεύθυνση του πυροσβεστικού έργου και το συντονισμό των πυροσβεστικών δυνάμεων, καλεί ενισχύσεις, θέτει τη δύναμη των Πυροσβεστικών Υπηρεσιών της δικαιοδοσίας του σε επιφυλακή, αν χρειαστεί, και γενικά παίρνει κάθε απαραίτητο μέτρο για τη γρήγορη και αποτελεσματική αντιμετώπιση της κατάστασης*».

2. Στις παρ. 4 και 5 του άρθρου 23: «...4. Για την αντιμετώπιση διάφορων έκτακτων συμβάντων, όπως πυρκαγιών, πλημμυρών, σεισμών ή άλλων γεγονότων μπορεί ο Διοικητής να επιβάλλει με διαταγή του πρόσθετη εργασία στους υπαλλήλους πέρα από την υποχρεωτική. 5. Όταν για την εκτέλεση υπηρεσίας, εξαιρουμένων των περιπτώσεων της προηγούμενης παραγράφου, που λόγω της φύσης της και των ειδικών συνθηκών επιβάλλεται να συνεχισθεί και μετά τη λήξη του κανονικού χρόνου εργασίας του υπαλλήλου, αυτός συνεχίζει την υπηρεσία του, δικαιούται μετά το τέλος αυτής, ανάλογο πρόσθετο χρόνο ανάπαυσης».

3. Στις παρ. 3 και 4 του άρθρου 24: «...3. Μπορεί ο διοικητής της Υπηρεσίας να θέτει σε επιφυλακή τη δύναμη των ανδρών του για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών που μπορούν να δημιουργηθούν από συμβάντα για τα οποία έχει αρμοδιότητα επέμβασης το Πυροσβεστικό Σώμα και σε κάθε άλλη περίπτωση μόνο μετά από Διαταγή του Αρχηγού ή Υπαρχηγού για όλες τις Υπηρεσίες του Σώματος και του Περιφερειακού Διοικητή για τους υπαλλήλους των Υπηρεσιών της γεωγραφικής του δικαιοδοσίας. 4. Η θέση των υπαλλήλων σε κατάσταση επιφυλακής, με τους όρους και περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να είναι γενική ή μερική. Μπορεί ο Διοικητής την επιφυλακή να την καθορίσει και ως υποχρεωτική παραμονή των υπαλλήλων στο σπίτι τους. Η επιφυλακή λήγει από το διατάζοντα όταν εκλείψουν οι λόγοι πρόσκλησής της».

Γ. Στην παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 4024/2011(ΦΕΚ Α 226) , όπως είχε τροποποιηθεί με τους νόμους 4071/2012(ΦΕΚ Α 85), Ν.4038/2012 (ΦΕΚ Α 14), Ν. 4058/2012 (ΦΕΚ Α'63), Ν.4147/2013, (ΦΕΚ 98), αντικαταστάθηκε με το άρθρο 176 παρ.1 του ν.4261/2014,(ΦΕΚ Α 107/5.5.2014), ορίζεται ότι: «1. Η καθιέρωση με αμοιβή εργασίας πέρα από τις ώρες της υποχρεωτικής απασχόλησης των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. επιτρέπεται μόνο για την αντιμετώπιση εποχικών, έκτακτων ή επείγουσών υπηρεσιακών αναγκών. Η υπερωριακή απασχόληση του προσωπικού εγκρίνεται με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού στην οποία αναφέρονται σαφή και συγκεκριμένα στοιχεία που δικαιολογούν

την ανωτέρω εργασία πέρα από το κανονικό ωράριο. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται ο αριθμός των υπαλλήλων, το χρονικό διάστημα και οι ώρες υπερωριακής απασχόλησης τους μέσα στα όρια των πιστώσεων του Προϋπολογισμού τους, μη επιτρεπομένης της επιβάρυνσης του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων. Οι κατά τα ως άνω ώρες απογευματινής υπερωριακής εργασίας δεν μπορεί να υπερβαίνουν τις εκατόν είκοσι (120) ανά υπάλληλο κατά το πρώτο εξάμηνο κάθε έτους και άλλες εκατόν είκοσι (120) κατά το δεύτερο. Με πλήρως αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου για την έγκριση της υπερωριακής απασχόλησης οργάνου είναι δυνατή η αύξηση των κατά εξάμηνο ωρών υπερωριακής απογευματινής εργασίας μέχρι τις εκατόν πενήντα (150) ώρες κατ' άτομο με ισόποση μείωση των ορίων του άλλου εξαμήνου...».

A. Με την υπ' αριθ. 19104 οικ. Φ.108.3/25-04-2014 απόφαση Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (ΑΔΑ: ΒΙΙ61-ΝΤΕ) καθορίστηκε, μεταξύ άλλων, η μέγιστη κατανομή σε ώρες της υπερωριακής εργασίας των Πυροσβεστών Πενταετούς Υποχρέωσης για το χρονικό διάστημα 27/05/2014 έως 31/12/2014 για την έκδοση της οποίας ελήφθη υπόψη ότι: «...οι Πυροσβέστες Πενταετούς Υποχρέωσης, συνολικού αριθμού 4.000 ατόμων, που προσελήφθησαν το 2012 με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου για πενταετή θητεία, υποχρεούνται λόγω της ειδικής φύσεως του πυροσβεστικού έργου και των αυξημένων υπηρεσιακών και έκτακτων αναγκών, να απασχολούνται υπερωριακά, να εργάζονται κατά τις νυχτερινές ώρες καθώς και τις Κυριακές και εξαιρεσιμες ημέρες έως και την 31-12-2014»

II .Από τις διατάξεις που παρατίθενται αμέσως πιο πάνω, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, προκύπτουν τα εξής:

1. Στους Πυροσβέστες Πενταετούς Υποχρέωσης χορηγείται, για τον επιπλέον του προβλεπομένου χρόνου απασχόλησής τους, που αντιστοιχεί τόσο για την αντιμετώπιση έκτακτων και εξαιρετικών επιχειρησιακών αναγκών, όσο και για την εκτέλεση υπηρεσίας που λόγω της φύσης της και των ειδικών συνθηκών επιβάλλεται να συνεχισθεί και μετά τη λήξη του

κανονικού χρόνου εργασίας τους, ανάλογος χρόνος ανάπαυσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην διάταξη της παρ. 3 του 98 του ν. 4249/2014, που αντικατέστησε την παρ. 9 του άρθρου 15 του ν. 3938/2011. Επισημαίνεται ότι ο επαρκής χρόνος ανάπαυσης για τον εργαζόμενο επιβάλλεται από πλέγμα διατάξεων (βλ. π.δ. 88/1999 και 76/2005 που μετέφεραν τις οδηγίες 93/104/ΕΚ και 200/34/ΕΚ), ορίζεται δε ως « η πραγματική κατάσταση κατά την οποία οι εργαζόμενοι έχουν τακτικές περιόδους ανάπαυσης, των οποίων η διάρκεια εκφράζεται σε μονάδες χρόνου και οι οποίες είναι επαρκώς μακρές και συνεχείς, ώστε να εξασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοι δεν θα προκαλούν σωματικές βλάβες στους ίδιους, σε συναδέλφους τους ή σε τρίτους και ότι δεν θα βλάπτουν την υγεία τους, βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, λόγω κόπωσης ή άτακτων ρυθμών εργασίας». Περαιτέρω, σύμφωνα με την διάταξη περ. 1 του άρθρου 20 του ν. 4024/2011, όπως σήμερα ισχύει στους ανωτέρω υπαλλήλους καταβάλλεται αποζημίωση για υπερωριακή απασχόληση για την αντιμετώπιση εποχικών, έκτακτων ή επείγουσών υπηρεσιακών αναγκών, κατόπιν εγκρίσεως αυτής με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

2. Στην προκειμένη περίπτωση η εν λόγω απόφαση έχει ήδη εκδοθεί λαβούσα υπόψη αμφότερες τις ανωτέρω διατάξεις, θέτουσα δε τις σχετικές προϋποθέσεις (ανώτατο όριο ωρών υπερωριακής εργασίας).

3.α. Παρατηρείται ότι οι ανωτέρω δύο διατάξεις, δεν «συμπλέκονται» μεταξύ τους, δεν συναρτάται δηλ. η εφαρμογή της μίας από την μη εφαρμογή της άλλης διατάξεως . Ειδικότερα στην β' εξ αυτών δεν τίθεται ως προϋπόθεση για την λήψη αμοιβής για υπερωριακή απασχόληση η μη χορήγηση στον υπάλληλο ανάλογου χρόνου ανάπαυσης, ο οποίος του χορηγείται, προφανώς, κατ' επιταγή των προαναφερθεισών οδηγιών της Ε.Ε. και αποσκοπεί στην αναπλήρωση των σωματικών και πνευματικών δυνάμεών του, λόγω του παρατεινόμενου χρόνου απασχόλησής του, πέραν του κανονικού χρόνου (εργασίας) του.

β. ' Αλλωστε έχει γίνει δεκτό ότι « η οδηγία 93/104 αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών διαβιώσεως και εργασίας των εργαζομένων με την

προσέγγιση των εθνικών διατάξεων, ιδίως όσον αφορά τη διάρκεια του χρόνου εργασίας. Αυτό προκύπτει τόσο και από την πρώτη, την τέταρτη, την έβδομη και την όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, όσο και από το άρθρο 118 Α της Συνθήκης ΕΚ, που αποτελεί τη νομική της βάση. Σκοπός της εναρμονίσεως είναι η καλύτερη προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, δια της παροχής σε αυτούς, ιδίως ελάχιστων περιόδων ημερησίας και εβδομαδιαίας αναπαύσεως, καθώς και επαρκών διαλειμμάτων, και δια της καθιερώσεως μέγιστης εβδομαδιαίας διάρκειας εργασίας. Οι εγγυήσεις αυτές αποτελούν κοινωνικό δικαίωμα που η οδηγία απονέμει σε όλους του εργαζομένους ως ελάχιστη αναγκαία προδιαγραφή για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας τους, δικαίωμα το οποίο απολαμβάνουν αδιακρίτως όλοι οι εργαζόμενοι, είτε πλήρους είτε μερικής απασχολήσεως». (βλ. προτάσεις του γενικού Εισαγγελέα της 12.7.2005 Abdelkader Dellas και λοιποί κατά Premier ministre και Ministre des Affaires sociales, du Travail et de la Solidarite με παραπομπή στην απόφαση της 12.10.2004 C-313/02 Wippel σκ. 45).

γ. Το αυτό δε ισχύει και στην κατά τα ως άνω εκδοθείσα απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, όπου και πάλι δεν τίθεται ως προϋπόθεση η μη χορήγηση υπερωριακής απασχόλησης στον υπάλληλο που του έχει δοθεί ανάλογος χρόνος ανάπαυσης.

δ. Αντιθέτως, όπου ο νομοθέτης εξαρτά την καταβολή πρόσθετης αμοιβής στον εργαζόμενο, λόγω μη χορήγησης σ' αυτόν χρόνου ανάπαυσης, ρητώς ρυθμίζει τις προϋποθέσεις της αποζημίωσης αυτής. [βλ. την ΑΠ 259/2014 ΝΟΜΟΣ (619913), με την οποία κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι «από τις ταυτόσημες διατάξεις των άρθ. 33 των από 3-7-2009 και 31-3-2011 ΣΣΕ πληρωμάτων ακτοπλοϊκών επιβατηγών πλοίων που κυρώθηκαν με τις ΥΑ 3525.5/01/2009 (ΦΕΚ Β'1928) και 3525.1.5.2/01/2011 (ΦΕΚ Β'1970), αντίστοιχα, τα οποία τιτλοφορούνται «Δρομολόγια Εξπρές», προκύπτει ότι (α) σε κάθε περίπτωση κατά τον καθορισμό, την έγκριση και την εκτέλεση δρομολογίων πρέπει να προνοείται από την αρμόδια υπηρεσία (του ΥΕΝΑΝΠ ή ΥΘΥΝΑΛ) και από τους πλοιοκτήτες η παραμονή των πλοίων στο λιμάνι

αφετηρίας τουλάχιστον 6 ώρες πριν από τον απόπλου για το επόμενο δρομολόγιο, προκειμένου να παρασχεθεί στον πλοίαρχο και το πλήρωμα ο αναγκαίος χρόνος ανάπαυσης καθώς και προετοιμασίας του πλοίου για το επόμενο δρομολόγιο, εάν δε αυτό κατ' εξαίρεση δεν καθίσταται δυνατό, καταβάλλεται στον πλοίαρχο και το πλήρωμα πρόσθετη αμοιβή, όπως αυτή καθορίζεται στο άρθρο αυτό...»].

ε. Συνακόλουθα, δεν προβλέπεται μη καταβολή της αποζημίωσης αυτής στην περίπτωση που έχει δοθεί στους ανωτέρω υπαλλήλους ανάλογος χρόνος ανάπαυσης.

III. Ενόψει των ανωτέρω, το Τμήμα γνωμοδοτεί ομοφώνως ότι η προσήκουσα απάντηση επί του τεθέντος ερωτήματος είναι: Υφίσταται εκ του νόμου η δυνατότητα καταβολής της αποζημίωσης υπερωριακής απασχόλησης στους πυροσβέστες πενταετούς υποχρέωσης για τον επιπλέον του προβλεπόμενου από την ισχύουσα νομοθεσία χρόνου εργασίας τους, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία τους έχει δοθεί ανάλογος χρόνος ανάπαυσης.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

ΑΘΗΝΑ, 22 - 12.2014

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΥΣΑΦΟΥΛΑ ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΗΛΙΑΔΕΛΗΣ

ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ